

DUHOVNO UPUTSTVO (Upadešha Manjari)

Uzeto iz: The Collected Works of Ramana Maharshi
 Edited by Arthur Osborne
 Vizdanje 1979.
 Objavio
 T. N. Venkataraman
 President, Board of Trustees,
 Sri Ramanasramam
 Tiruvannamalai,
 South India.

Aktivnosti usnulog djeteta kao što su jedenje i pijenje, su aktivnosti jedino u tuđim očima, a ne u njihovim vlastitim. Stoga, djeca, u stvari, ne izvode te aktivnosti usprkos tome što tako izgleda.

Ideja da je jedinka njeno tijelo jest ono što se naziva hridaya granthijem (čvorom srca). Od različitih čvorova, ovaj, koji vezuje zajedno svjesno sa onim što je neosjetljivo, je ono što uzrokuje ropstvo.

Ovih sedam jñana bhoomika su: -

1. subhecča (žudnja za prosvjetljenjem)
2. vičarana (ispitivanje)
3. tanumanasa (tanam um)
4. satvapatti (samo-spoznaja)
5. asamśakti (nevezanost)
6. padarthabhavana (ne-opažanje objekata)
7. turyaga (transcendentnost)

Oni koji su postigli posljednje četiri bhumike nazivaju se redom: brahmaid, brahmaidvara, brahmaidvariya, i brahmaidvarišta.

DUHOVNO UPUTSTVO (Upadešha Manjari)

Prvo poglavlje

UPUTSTVO (Upadešha)

1. Koja su obilježja istinskog učitelja (Sadguru-a)?

Postojano prebivanje u Jastvu, gledanje na sve istim očima, nepokolebljiva hrabrost u svakoj prilici, na svakom mjestu i u svakoj okolnosti, itd.

2. Koja su obilježja istinskog učenika (satśiśya-e)?

Jaka čežnja za odstranjenjem žalosti i postizanjem radosti, i jaka odbojnost prema svim vrstama svjetovnog zadovoljstva.

3. Koje su karakteristike uputstva (upadeše)?

Riječ 'upadešha' znači: 'blizu mjesta odnosno sjedišta' (upa = blizu, deśha = mjesto odnosno sjedište). Guru, koji je otjelovljenje onoga na što se ukazuje izrazima sat, čit, i ananda (postojanje, svijest i blaženstvo), onemogućuje učeniku koji je uslijed svog prihvatanja obličja i objekata osjetila zastranio od svog istinskog stanja te je posljedično tome pogođen i nošen radostima i žalostima, da to nastavi i ustanovljuje/ustaljuje ga u njegovoj vlastitoj prirodi bez razlikovanja.

Upadešha također znači prikazati udaljeni objekt kao da je sasvim blizu. Učeniku se ukazuje kako je Brahman, za koga on vjeruje da je udaljen i različit od njega, blizu i ne razlikuje se od njega samog.

4. Ukoliko je istina da je Guru čovjekovo vlastito Jastvo (atman), koje načelo leži iza učenja koje kaže da, koliko god da je učenik učen i koje god okultne moći posjedovao, ne može postići samospoznaju (atma-siddhi) bez Guruove milosti?

Iako je apsolutna istina da je Guruovo stanje – stanje čovjeka samog, Jastvu koje je postalo individualna duša (jiva) putem neznanja, veoma je teško spoznati svoje istinsko stanje odnosno prirodu bez milosti Gurua.

Svi nemiri se eliminiraju samim prisustvom Gurua. Ukoliko bi on rekao onom tko nabusito tvrdi da je vidio drugu obalu oceana učenja, ili onom tko nabusito tvrdi da može izvesti djela koja su skoro nemoguća, "Da, ti si naučio sve što se treba naučiti, no jesi li naučio (spoznati) sebe? A ti, koji si sposoban izvoditi djela koja su gotovo nemoguća, jesi li ti vidio sebe?", oni bi pognuli svoju glavu (osramoćeni) i ostali nijemi. Tako je očividno da sebe možemo spoznati samo milošću Gurua i nikakvim drugim postignućem.

5. Koja su obilježja Guruove milosti?

Ona su izvan dometa riječi i misli.

6. Ukoliko je tako, kako to da se kaže da učenik spozna svoje istinsko stanje Guruovom milošću?

To je kao slon koji se probudi vidjevši lava u svom snu. Isto kao što se slon probudi pri samom pogledu na lava, također je sigurno da će se učenik probuditi iz sna neznanja u budnost istinskog znanja putem Guruovog milostivog pogleda iz blagonaklonosti.

7. Koje je značenje izreke da je priroda stvarnog Gurua priroda Vrhunskog Gospoda (Sarveshvare)?

U slučaju individualne duše koja želi postići stanje istinskog znanja, odnosno stanje Božanskosti (Išvara-e) i s tim ciljem prakticira predanost, Gospod koji je svjedok te individualne duše i istovjetan s njom, pojavljuje se kada predanost pojedinca dostigne stupanj zrelosti, u ljudskom obliku s osnovnim sat-čit-anandom.

Njegove tri prirodne osobine, i obličjem i imenom koje također milostivo preuzima, i naizgled blagoslivljajući učenika, upija ga u Sebe. Po ovom učenju Guru se uistinu može zvati Gospodom.

8. Kako su onda neke velike ličnosti postigle znanje bez Gurua?

Nekolicini zrelih ličnosti Gospod svijetli kao svjetlost znanja u njima i dodjeljuje im svijest o istini.

9. Što je kraj predanosti (bhakti) i puta Siddhante (tj. Śaiva Siddhanta-e)?

On se sastoji u tome da se nauči istina da sva čovjekova djela izvedena s nesebičnom predanošću, uz pomoć tri pročišćena instrumenta (tijela, govora i uma), u svojstvu sluge Božjeg, postaju Božja djela, i da se stane na kraj osjećajima 'ja' i 'moje'. To je, također, istina onog što Śaiva-Siddhantini nazivaju para-bhaktijem (vrhunskom predanošću) i životom u službi Bogu (iraipani-nitra-lom).

10. Što je kraj puta znanja (jñane) i Vedante?

On se sastoji u tome da se spozna da se 'ja' ne razlikuje od Gospoda (Išvare) i da se oslobodimo lažnog osjećaja da smo činitelji (kartrutva-e, ahamkara-e).

11. Kako je moguće reći da je kraj oba ova puta isti?

Bez obzira na sredstva, cilj je uništenje osjećaja 'ja' i 'moje', i pošto su ovi međuovisni, uništenje bilo kojeg od njih uzrokuje uništenje onog drugog; zato će, da bi se postiglo to stanje Tišine koje je izvan misli i riječi, bilo put znanja koji odstranjuje osjećaj 'ja', bilo put predanosti koji odstranjuje osjećaj 'mojeg', biti dovoljan. Dakle, nema nikakve sumnje da je kraj puta predanosti i puta znanja jedno te isto.

Napomena: Sve dok postoji 'ja', nužno je, također, prihvatiti Gospoda. Ukoliko netko želi lako ponovo zadobiti vrhunsko stanje istovjetnosti (sayujya-e) koje je za njega sada izgubljeno, jedino je ispravno da prihvati ovaj zaključak.

12. Koje je obilježje ega?

Individualna duša u obliku 'ja' je ego. Jastvo koje ima prirodu inteligencije (čit) nema osjećaja 'ja'. Ni nesvjesnom/neosjetljivo tijelo ne posjeduje osjećaj 'ja'. Tek pošto se (bilo kojim sredstvima) uništi tajanstvena pojava obmanjujućeg ega između inteligentnog i neosjetljivog/nesvjesnog, koja je glavni uzrok svih ovih neprilika, ono što zaista postoji vidjet će se takvim kakvo stvarno jest. Ovo se naziva Oslobođenjem (mokšom).

Drugo poglavlje

Vježbanje (Abhyasa)

1. Koja je metoda vježbanja?

Pošto Jastvo osobe koja nastoji da postigne Samo-spoznavu nije različito od nje i pošto ne postoji nešto što ona treba postići, a da se to od nje razlikuje ili je od nje superiornije, budući da Samo-spoznavu nije

ništa drugo do razumijevanje svoje jastvene prirode, tragalac za Oslobođenjem spoznaje, bez ikakve sumnje i pogrešnog razumijevanja, svoju stvarnu prirodu tako što razlučuje vječno od prolaznog i nikad se ne odvaja od svog prirodnog stanja. To je poznato kao vježbanje znanja. To je ispitivanje koje vodi do Samospoznaje.

2. Mogu li ovaj put ispitivanja slijediti svi aspiranti?

On je prikladan samo za zrele duše. Ostali trebaju slijediti različite metode u skladu sa stanjem njihovog uma.

3. Koje su ostale metode?

To su (i) stuti, (ii) japa, (iii) dhyana, (iv) yoga, (v) jñana, itd.

(i) stuti je pjevanje u slavu Gospoda sa velikim osjećanjem predanosti.

(ii) japa je mentalno ili usmeno izgovaranje imena bogova ili svetih mantri kao što je Om.

(Dok se slijede metode stuti i japa, um će ponekad biti koncentriran (dosl. zatvoren), a ponekad rasijan/rastresen (dosl. otvoren). Čudljivosti uma neće biti vidljive za one koji slijede ove metode).

(iii) dhyana označava ponavljanje imena, itd. mentalno (japa) sa iskrenom predanošću. U ovoj metodi stanje uma shvatit će se bez teškoća, pošto um ne postaje istovremeno i koncentriran i rastresen. Kad je netko u dhyani, ne dolazi u kontakt s objektima osjetila, a kada dolazi u kontakt s njima, nije u dhyani. Zato oni koji su u ovom stanju mogu promatrati čudljivosti uma koje su u toku i da ga, sprečavajući um da misli druge misli, učvrste u dhyani. Savršenstvo u dhyani je stanje ostajanja u Jastvu (dosl. prebivanja u obličju 'toga' (tadakarani)).

Budući da meditacija djeluje na krajnje suptilan način pri izvoru uma, nije teško opažati njegovo izranjanje i zaranjanje.

(iv) yoga: Izvor daha se ne razlikuje od izvora uma; zato zaranjanje jednog od njih bez napora vodi do zaranjanja drugog. Vježba smirivanja uma putem kontrole daha (pranayama) naziva se yogom.

Sabravši svoj um na psihički centar kao što je sahasrara (dosl. lotos sa tisuću latica) yogiji ostaju nespješni svog tijela koliko god to žele. Sve dok ovo stanje traje, oni izgledaju kao da su uronjeni u neku vrstu radosti. Međutim, kad um koji je postao spokojan izroni (postane ponovo aktivan), on ponovo preuzima svoje svjetovne misli. Zato je potrebno trenirati ga uz pomoć vježbi kao što je dhyana kad god se okrene prema van. Tako će postići stanje u kojem nema ni zaranjanja ni izranjanja.

(v) jñana je poništenje uma pri kojem se on natjera da preuzme obličje Jastva putem stalne vježbe dhyane, odnosno ispitivanja (vičara-e). Ugasnuće uma je stanje u kojem postoji prestanak svih napora. Oni koji su ustaljeni u ovom stanju nikad ne zastrane od svog istinskog stanja. Izrazi 'tišina' (mouna) i ne-akcija, odnose se samo na ovo stanje.

Napomena: (1) Sve vježbe se slijede s jedinim ciljem da se um koncentrira. Pošto su sve mentalne aktivnosti poput sjećanja, zaboravljanja, želje, mržnje, prihvaćanja, odbacivanja, itd., samo modifikacije uma, one ne mogu biti čovjekovo istinsko stanje.

Jednostavno, nepromjenjivo biće je čovjekova istinska priroda. Zato, znati istinu svog bića i biti ono, je poznato kao oslobođenje od ropstva i uništenje čvora (granthi nasam). Sve dok se čvrsto ne postigne spokojnost uma, za aspiranta je od suštinske važnosti vježba nepokolebljivog obitavanja u Jastvu i paziti da se um ne okalja/uprlja različitim mislima.

(2) Iako su vježbe za postizanje snage uma brojne, svaka od njih stiže do istog završetka. Jer, može se vidjeti da tkogod usredotoči svoj um na ma koji objekt, po prestanku svih mentalnih pojmova, konačno ostaje samo tim objektom. Ovo se naziva uspješnom meditacijom (dhyana siddhi). Oni koji slijede put ispitivanja spoznaju da je um koji preostane na kraju ispitivanja – Brahman. Oni koji vježbaju meditaciju spoznaju da je um koji preostaje na kraju meditacije cilj njihove meditacije. Pošto je rezultat isti u oba slučaja, dužnost je aspiranta da neprekidno vježba obje ove metode sve dok ne postigne cilj.

4. Da li stanje 'biti nepokretnim' podrazumijeva napor ili ne?

To nije stanje lijenosti bez ulaganja napora. Sve svjetovne aktivnosti koje se obično nazivaju naporom, izvode se uz pomoć jednog djela uma i s čestim zastojima. Čin zajedništva s Jastvom (atma vyavahara) odnosno ostajanje unutrašnje nepokretnim je, međutim, intenzivna aktivnost koja se izvodi čitavim umom i bez zastoja.

Maya (obmana, odnosno neznanje) koja se ne može uništiti nijednim drugim činom, uništava se u potpunosti ovom intenzivnom aktivnošću koja se naziva 'šutnjom' (mouna-om).

5. Koja je priroda maya-e?

Maya je ono što nas tjera da smatramo Jastvo, Stvarnost, koja je uvijek i svuda prisutna, sveprožimajuća i samo-osvijetljena, nepostojećom, a individualnu dušu (jivu), svijet (jagat) i boga (paru) koji se u svako vrijeme i na svakom mjestu konačno pokazuju nepostojećim, za postojeće.

6. Zašto Jastvo, pošto svijetli potpuno samo po sebi, nije poznato svim ljudima, kao što je to slučaj s ostalim objektima svijeta?

Gdje god se poznaju pojedini objekti, to je Jastvo, koje sebe spoznaje u obliku tih objekata. Ono što nam je poznato kao znanje, odnosno svjesnost, samo je moć Jastva (atma-šakti). Jastvo je jedino osjetljivo/svjesno biće. Nema ničeg pored/osim Jastva. Ako takvi objekti postoje, oni su svi neosjetljivi (nisu svjesni sami od sebe) pa zato ne mogu znati sebe, niti se mogu međusobno spoznati. Zbog toga što Jastvo na ovaj način ne poznaje svoju prirodu, ono izgleda kao da je uronjeno i da se bori u oceanu rođenja (i smrti) u obličju individualne duše.

7. Iako je Gospod sveobuhvatan, izgleda, iz tvrdnji poput "obožavati ga putem Njegove Milosti", da ga možemo spoznati samo Njegovom milošću. Kako može onda individualna duša svojim vlastitim naporima postići samo-spoznavanje, u odsustvu Milosti Gospoda?

Kako Gospod označava Jastvo i kako Milost znači prisutnost odnosno otkrivenje Gospoda, ne postoji vrijeme kada Gospod ostaje neznan. Ako je svjetlost sunca nevidljiva za sovu, to je samo mana te ptice a ne sunca. Slično tome, može li nesvjesnost ljudi u neznanju Jastva, koje je uvijek prirode svijesti biti isto drugo do njihova vlastita greška? Kako to može biti greška Jastva? Zato što je Milost sama priroda Gospoda, On je poznat kao 'Blagoslovljena Milost'. Stoga Gospod, čija je sama priroda Milost, ne mora derivirati Svoju Milost. Isto tako, ne postoji neko određeno vrijeme kada bi Svoju Milost dao/poklonio.

8. Koji dio tijela je sjedište Jastva?

Obično se ukazuje na srce na desnoj strani prsa. To je zato što mi obično pokazujemo na desnu stranu prsa kada upućujemo na sebe. Neki kažu da je sahasrara (tisuću-latični lotos) sjedište Jastva. No, da je to točno, glava ne bi trebala klonuti kad odemo na spavanje ili padnemo u nesvijest.

9. Koja je priroda srca?

Sveti tekstovi koji je opisuju kažu:

Između dvije bradavice, ispod prsa, a iznad trbuha, postoji šest stvari različitih boja. (*One nisu isto što i čakre.*) Jedna od njih, koja podsjeća na pupoljak lopoča i smještena je dva prsta udesno, je srce. On je naopako okrenut, i u njemu je majušni otvor koji je sjedište neprozirne tame (neznanja) prepune želja. Svi psihički živci (nadiji) ovise o njemu. On je prebivalište vitalnih sila, uma i svjetlosti (svijesti).

(Vidi **Dodatak Stvarnosti u četrdeset stihova** 18-19).

No, mada je na ovaj način opisano, smisao riječi srce (hridayam) je Jastvo (atman). Pošto je označeno izrazima postojanje, svijest, blaženstvo, vječno, i cjelovitost (sat, čit, anandam, nityam, purnam) ono ne posjeduje razlike kao što su vanjština i unutrašnjost odnosno gore i dolje. To spokojno stanje u kojem sve misli dolaze kraju naziva se stanjem Jastva. Kad se ono spozna kakvo jest, nema mjesta raspravi je li smješteno u tijelu ili izvan njega.

10. Zašto se pojavljuju misli o mnoštvu objekata u umu čak i onda kad nema dodira sa izvanjskim objektima?

Sve takve misli su posljedica pritajenih tendencija (purva samskara). One se javljaju samo individualnoj svijesti (jivi) koja je zaboravila svoju stvarnu prirodu i postala vanjska. Kad god opažamo određene objekte, trebamo raditi samo-ispitivanje "Tko je taj koji ih vidi?"; oni će se tada odmah izgubiti.

11. Kako se trostruki činitelj (tj. spoznavatelj, spoznato i spoznavanje), koji su u dubokom snu, samadhiju, itd. odsutni, manifestira u Jastvu (u stanjima budnosti i sanjanja)?

Iz Jastva se u slijedu pojavljuju:

(i) Ćidabhasa (odražena svijest) koja je neka vrsta osvjetljenja.

(ii) Jiva (individualna svijest), odnosno onaj-tko-vidi, odnosno prvi pojam.

(iii) Pojave, to jest, svijet.

12. Ako je Jastvo oslobođeno osjećaja znanja i neznanja, kako se za njega može reći da prožima čitavo tijelo u obliku svjesnosti odnosno da prenosi osjetljivost čulima (tj. da daje svjesnost osjetilima)?

Mudri kažu da postoji neka veza između izvora različitih psihičkih živaca i Jastva, da je ovo čvor srca, da će veza između osjetljivog i neosjetljivog postojati sve dok ovaj nije presječen pomoću istinskog znanja, da isto kao što suptilna i nevidljiva snaga elektriciteta putuje kroz žice i čini mnoga čuda, tako snaga Jastva također putuje kroz psihičke živce i, prožimajući čitavo tijelo, dodjeljuje čulima/osjetilima osjetljivost, te ako je ovaj čvor presječen, Jastvo će ostati kakvo vječno jest, bez atributa.

13. Kako može postojati veza između Jastva, koje je čisto znanje, i trostrukih činitelja koji su relativno znanje?

To je, na neki način, poput funkcioniranja kina, kao što je pokazano skicom:

KINO PREDSTAVA	JASTVO
(I) Svjetiljka koja je unutra (u aparatu)	(I) Jastvo
(II) Leća koja je ispred svjetiljke.	(II) Čist (sattvički) um koji je blizak Jastvu
(III) Film koji je duga serija (posebnih fotografija)	(III) Tòk/tijek pritajenih težnji koji se sastoji od suptilnih misli
(IV) Leća, svjetlost koja prolazi kroz nju i svjetiljka, koji zajedno čine fokusiranu svjetlost.	(IV) Um, njegovo osvjetljenje i Jastvo, koji zajedno čine posmatrača, odnosno Jivu.
(V) Svjetlost koja prolazi kroz leću i pada na platno	(V) Svjetlost Jastva koja se pojavljuje iz uma, a kroz čula/osjetila pada na svijet.
(VI) Različite vrste slika koje se pojavljuju u svjetlosti platna	(VI) Različita obličja i imena koja se pojavljuju kao objekti koji se opažaju u svjetlosti svijeta
(VII) Mehanizam koji stavlja film u pokret	(VII) Božanski zakon manifestiranja pritajenih sklonosti (latentnih tendencija) uma

Isto kao što se slike pojavljuju na platnu sve dok film baca sjenke kroz leću, javni svijet se nastavlja pojavljivati za pojedinca u budnom stanju i u stanju snova sve dok postoje pritajene mentalne impresije (tj. skrivene sklonosti). Kao što leća uvećava sićušna zrnca na filmu na ogromnu veličinu i u vidu brojnih slika koje se prikazuju u jednom trenutku, tako um uvećava težnje slične izdancima u vidu misli koje su kao drvo i u jednom trenutku prikazuje bezbrojne svjetove. Opet, kao što je samo svjetlost svjetiljke vidljiva kada nema filma, tako samo Jastvo sja, bez trostrukih činitelja, kad su u stanjima dubokog sna, nesvijesti i samadhija odsutni mentalni koncepti u obliku težnji (sklonosti, tendencija). Isto kao što svjetiljka osvjetljava leća itd., ostajući nemi, Jastvo osvjetljava ego (ćidabhasa) itd., dok samo ostaje netaknuto.

14. Šta je dhyana (meditacija)?

To je ostajati kao svoje Jastvo, a da se ni na koji način ne zastrani od svoje stvarne prirode i da ne osjećamo da meditiramo.

Kako u ovom stanju čovjek nije ni najmanje svjestan različitih stanja (budnosti, sanjanja, itd.), spavanje se (uočljivo vanjskom promatraču tj. vidljivo s motrišta drugih) ovdje također smatra dhyanom.

15. Koja je razlika između dhyane i samadhija?

Dhyana se postiže voljnim mentalnim naporom; u samadhiju nema takvog napora.

16. Koji su činioci koje treba imati u vidu u dhyani?

Za onog tko je ustaljen u svom Jastvu (za atma ništu) značajno je da pazi kako ne bi ni najmanje zastranio iz ove upijenosti. Zastranjujući iz svoje istinske prirode, on može pred sobom vidjeti sjajne svjetlosti, itd., ili čuti (tajanstvene) zvukove, ili smatrati stvarnim vizije bogova koje se pojavljuju izvan njega ili u njemu. On ne treba biti obmanut ovima i tako zaboraviti sebe.

Napomena: (i) Ako se trenuci koji se gube razmišljanjem o objektima koji nisu Jastvo, utroše na ispitivanje Jastva, samospoznaja se postiže za vrlo kratko vrijeme.

(ii) Sve dok um nije ustanovljen (utemeljen, ustaljen) u sebi samom, važna je neka vrsta bhavane (= kontemplacija na personificiranog boga ili boginju s dubokom ljubavlju). Inače će um biti često napadan/salijetan nepovezanim mislima ili snom.

(iii) Ne trošeći sve vrijeme na koncepte (bhavane) 'Ja sam Šiva' ili 'Ja sam Brahman', koji se smatraju nirgunopasanom (kontemplacijom na Brahmana bez atributa), metoda ispitivanja sebe treba se prakticirati čim se postigne mentalna snaga koja je rezultat takve upasane (kontemplacije).

(iv) Odličnost vježbe (sadhane) leži u tome da se ne ostavi prostora ni jednom jedinom mentalnom konceptu (vritti-ju).

17. Koja su pravila ponašanja koja aspirant (sadhaka) treba slijediti?

Umjerenost u prehrani, umjerenost u spavanju i umjerenost u govoru.

18. Koliko dugo treba vježbati?

Sve dok se um ne ustali u svom prirodnom stanju slobode od pojmova, što znači sve dok se potpuno ne izgubi osjećaj 'ja' i 'moje'.

19. Koji je smisao boravka u samoći (ekanta vase)?

Pošto je Jastvo sveprožimajuće, za njega ne postoji neko određeno mjesto koje je samotno. Stanje oslobođenosti od mentalnih koncepata naziva se 'boravkom u samoći'.

20. Koje je obilježje mudrosti (viveke)?

Njena ljepota leži u tome što se ostaje slobodnim od obmane nakon što se istina jednom spozna. Strah postoji samo za onog tko vidi i najmanju različitost u Vrhunskom Brahmanu. Sve dok postoji ideja o tome da je tijelo Jastvo, nitko ne može spoznati istinu, tko god da je.

21. Ako se sve dešava po karmi (prarabdha, rezultat čovjekovih djela iz prošlosti), kako možemo nadići prepreke meditaciji (dhyani)?

Prarabdha se tiče samo uma okrenutog prema van, ne onog koji je okrenut unutra. Onaj tko traži svoje stvarno Jastvo, ne plaši/boji se nijedne jedine prepreke.

22. Da li je asketizam (sannyasa) preduvjet da se utemeljimo u Jastvu (atma ništa)?

Napor koji ulažemo da bismo se oslobodili vezanosti za svoje tijelo, u stvari je usmjeren na prebivanje u Jastvu. Samo zrelost misli i ispitivanje odstranjuje vezanost za tijelo, a ne životni stadij (aśrame), kao što je položaj učenika (brahmačari), itd. To je zato što je postignuće u umu, dok se stadiji odnose na tijelo.

Kako tjelesni stadiji mogu odstraniti vezanost u umu? Sposobno i zrelo ispitivanje tiče se uma. Zato će, putem takvih ispitivanja, samo samim tim umom biti moguće odstraniti vezanosti koje su se u njega ušuljale avičarom (nedostatkom ispitivanja). No, pošto je disciplina asketizma (sannyasa-aśrama) sredstvo za postizanje bestrasnosti (vairagye), i pošto je bestrasnost sredstvo za ispitivanje, postati sannyasinom možemo smatrati, na neki način, sredstvom ispitivanja putem bestrasnosti. Umjesto da tratimo svoj život ulaskom u red asketa, prije no što smo sposobni za to, bolje je da živimo životom porodičnog čovjeka. Da bi učvrstili um u Jastvu koje je njegova istinska priroda, potrebno je da ga odvojimo od porodice želja (sankalpi) i sumnji (vikalpi), što znači da se odreknemo porodice (samsare) u umu. Ovo je stvarni asketizam.

23. Utvrđeno pravilo je da sve dok postoji i najmanja ideja ja-sam-činitelj, ne može se postići Samoznanje (Samospoznaja), no da li je moguće za jednog aspiranta koji je porodični čovjek da ispravno izvrši svoje dužnosti bez ovog osjećaja?

Pošto ne postoji pravilo po kome bi neko djelo zavisilo od osjećaja da ga mi činimo, nije potrebno sumnjati u to da li će se neko djelo desiti bez počinitelja. Iako, u očima drugih, činovnik državne riznice može izgledati kao da tokom čitavog dana pažljivo i odgovorno obavlja svoju dužnost, on će ispunjavati svoje dužnosti bez vezanosti, misleći 'ja nemam nikakve stvarne veze sa svim ovim novcem' i bez osjećaja učestvovanja u svom umu. Na isti način, mudar domaćin također može bez vezanosti ispuniti različite porodične dužnosti koje ga sljeđuju (koje mu idu) prema prošloj karmi, kao da je instrument (sredstvo) u rukama nekog drugog. Akcija i spoznaja nisu jedna drugoj prepreka.

24. Od koje je koristi za svoju porodicu/obitelj mudri domaćin koji ne mari za udobnost svog tijela i od koje je koristi porodica za njega?

Iako je u potpunosti nepažljiv u odnosu na udobnosti svog tijela, ako se zbog njegove prošle karme njegova porodica treba uzdržavati (biti zbrinuta) njegovim naporima, za njega možemo smatrati da vrši službu drugima. Ukoliko se postavi pitanje da li mudrac stiče neku dobrobit ispunjavanjem svojih domaćinskih dužnosti, možemo odgovoriti da, pošto je on već postigao stanje potpunog zadovoljenja koje je sveukupnost svih dobrobiti i najviše među svim dobrima, za njega nema izgleda da išta više dobije ispunjavanjem porodičnih dužnosti.

25. Kako se mogu postići prestanak aktivnosti (nivritti) i duhovni mir usred porodičnih dužnosti koje su po prirodi stalna aktivnost?

Pošto aktivnosti mudraca postoje samo u očima drugih, a ne u njegovim vlastitim, iako on može ispunjavati ogromne zadatke, on zapravo ne čini ništa. Stoga njegove aktivnosti ne stoje na putu ne-akcije i duhovnog mira. Pošto on zna istinu da se sve aktivnosti događaju njegovim pukim prisustvom, a da on ne čini ništa. Tako će on ostati kao nijemi svjedok svih aktivnosti koje se dešavaju.

26. Kao što je mudračeva prošla karma uzrok njegovih sadašnjih aktivnosti, zar impresije (vasane tj. latentne sklonosti) koje su uzrokovane njegovim sadašnjim aktivnostima neće prijanjati za njega u budućnosti?

Samo onaj tko je slobodan od svih pritajenih težnji (vasana) je Mudrac. Pošto je tako, kako mogu na njega utjecati težnje karme, kad je on potpuno nevezan za aktivnosti?

27. Koje je značenje brahmačarye (celibata)?

Samo ispitivanje Brahmana treba biti nazivano brahmačaryom.

28. Da li će prakticiranje brahmačarye koja se slijedi povinujući se (četirima) životnim uređenjima (aśrama-*ma*) biti sredstvo znanja?

Pošto su različita sredstva saznanja, kao što je kontrola čula/osjetila itd., obuhvaćena brahmačaryom, moralne vježbe koje ispravno slijede studenti/učenici u celibatu su vrlo korisne za njihov napredak.

29. Može li se prijeći u stadij asketizma (sannyasa-*e*) neposredno iz stadija/razreda učenika (brahmačarina)?

Oni koji su sposobni, ne moraju formalno ući u red brahmačarye, itd., po ustanovljenom redu. Onaj tko je spoznao svoje Jastvo ne čini razliku između različitih životnih stadija/uređenja. Stoga, njemu ni jedno uređenje života niti pomaže niti ga ometa.

30. Gubi li aspirant (sadhaka) nešto ne pridržavajući se pravila kaste i životnog uređenja?

Pošto je postignuće (anuśthana, dosl. vježba/praksa) znanja vrhunski smisao svih drugih vježbi, ne postoji pravilo da neko tko ostaje u ma kojem od životnih uređenja i stalno stiče znanje, mora slijediti ustanovljena pravila za to životno uređenje. Ukoliko on slijedi pravila kaste i uređenja života, on to čini za dobrobit svijeta. On ne stiče nikakvu dobrobit time što se pridržava pravila. Niti išta gubi time što ih se ne pridržava.

Treće poglavlje

Direktno iskustvo (Anubhava)

1. Što je svjetlost svijesti?

To je Samo-osvijetljeno postojanje-svijest koja promatraču otkriva svijet imena i oblića unutar njega i izvan njega. Postojanje ovog postojanja-svijesti može se zaključiti po objektima koje osvjetljava. Ono ne postaje objekt svijesti.

2. Što je znanje (vijñana)?

To je ono mirno stanje postojanja-svijesti koje doživljava aspirant i koje je poput oceana bez valova i nepokretnog etera/prostora.

3. Što je blaženstvo?

To je doživljavanje radosti (odnosno mira) u stanju vijñane, slobodnog od svih aktivnosti i sličnog dubokom snu. Ovo se također naziva stanjem kevala nirvikalpe (ostajanja bez koncepata).

4. Što je stanje iza blaženstva?

To je stanje neprestanog duhovnog mira koje nalazimo u stanju apsolutnog mirovanja, jagrat-sušupti (dosl. svjesno spavanje) koje podsjeća na neaktivan duboki san. U ovom stanju usprkos aktivnosti tijela i osjetila, ne postoji vanjska svjesnost (slično kao u djeteta uronjenog u san koje nije svjesno hrane koju mu majka daje pa njegove aktivnosti jedenja/pijenja itd. ne postoje s njegovog motrišta nego samo u tuđim očima). Yogi koji je u ovom stanju nije aktivan čak ni kad je zauzet aktivnošću. Ovo se također naziva sahaja nirvikalpa samadhijem (prirodnim stanjem upijanja u sebe bez koncepata).

5. Koji je izvor kazivanja da čitav pokretan i nepokretan svijet ovisi o nama samima?

Sebstvo znači utjelovljeno biće. Tek nakon što se energija, koja je pritajena u stanju dubokog sna, pojavljuje sa idejom 'ja', dolazi do iskustva svih objekata. Sebstvo je prisutno u svakom opažanju kao opažatelj. Nema objekata koji bi se vidjeli kad je 'ja' odsutno. Iz svih ovih razloga, možemo sa sigurnošću reći da sve dolazi iz Sebstva i vraća se natrag Sebstvu.

6. Kako se može reći da je Sebstvo/Jastvo samo jedno, kad se tijela i sebstva koja ih čine živim, u stvari, posvuda uočavaju kao neprebrojiva?

Ako se prihvati ideja 'ja sam tijelo' sebstva su mnogobrojna. Stanje u kome se gubi ova ideja je Jastvo, pošto u tom stanju nema drugih objekata. Ovo je razlog zbog kojeg se smatra da je Jastvo samo jedno.

7. Koji je izvor kazivanja da se Brahman može shvatiti umom, i istovremeno da se ne može shvatiti umom?

Ne može se shvatiti nečistim umom, ali se može shvatiti čistim umom.

8. Što je čist um, a što nečist?

Kad se neodrediva moć Brahmana odvoji od Brahmana i, sjedinjena s odrazom svijesti (cidabhasa) uzima različita obličja, ona se naziva nečistim umom. Kad se oslobodi odraza svijesti (abhasa) razlučivanjem, naziva se čistim umom. U stanju sjedinjenosti s Brahmanom ona razumijeva Brahmana. Energija koja je praćena odrazom svijesti se naziva nečistim umom, a njeno stanje odvojenosti od Brahmana je njeno nepoimanje Brahmana.

9. Da li je moguće nadići karmu (prarabdhu), za koju se kaže da traje sve do okončanja tijela, dok tijelo još postoji?

Da. Ako se vršilac (činitelj) od kojeg karma zavisi, naime ego, koji je nastao između tijela i Jastva, utopi u svoj izvor i izgubi svoje obličje, hoće li karma, koja zavisi od njega, opstati sama? Stoga, kad nema 'ja' nema ni karme.

10. Kako je Jastvo postojanje i svijest, koji je razlog što se opisuje kao različito od postojećeg i nepostojećeg, osjetljivog i neosjetljivog?

Iako je Jastvo stvarno, pošto ono uključuje sve u sebe, nema mjesta za pitanja koja se tiču dualnosti o njegovoj stvarnosti odnosno nestvarnosti. Zato se za njega kaže da je različito od stvarnog i nestvarnog. Slično tome, premda je ono svijest, pošto za njega nema ničega što bi saznavalo, odnosno ničeg što bi njega saznavalo, kaže se da je različito od osjetljivog i od neosjetljivog/nesvjesnog.

Četvrto poglavlje

Postignuće (Arudha)

1. Koje je stanje postignuća znanja?

To je nanaporno postojano prebivanje u Jastvu u kome se um, koji je postao jedno sa Jastvom, posljedično tome više nikad ne pojavljuje. To znači, isto kao što svatko prirodno i uobičajeno posjeduje ideju, 'Ja nisam koza ni krava, ni bilo koja druga životinja, već čovjek', kad misli na svoje tijelo, tako kada posjeduje ideju 'ja nisam načela (tatwe) koja počinju od tijela i završavaju se zvukom (nada-om), već Jastvo koje je postojanje, svijest i blaženstvo', prirodna samo-svijest (atma-prajña), za njega se kaže da je postigao čvrstinu znanja.

2. Kojem od sedam stupnjeva znanja (jñanabhumika) pripada mudrac (jñani)?

On pripada četvrtom stupnju.

3. Ako je tako, zašto su postavljena tri stupnja koja su mu nadređena?

Obilježja stupnjeva od četvrtog do sedmog zasnovana su na iskustvu spoznate osobe (jivanmukte). Oni nisu stupnjevi znanja i oslobođenja. Po pitanju znanja i oslobođenja nema nikakve razlike između ova četiri stupnja.

4. Ako je oslobođenje zajedničko za sve, zašto se samo varīṣṭha (dosl. najsvršeniji) do krajnosti uzdiže?

Utoliko ukoliko je u pitanju varīṣṭhino opće iskustvo blaženstva, on je veličan samo zbog naročite zasluge koju je stekao u svom prethodnom rođenju, i koja je razlog ovoga.

5. Kako nema nikog tko ne želi doživljavati neprekidno blaženstvo, koji je razlog što svi mudraci (jñani-*ji*) ne postižu stanje varīṣṭhe?

Ono se ne postiže samim naporom ili željom, njegov uzrok je Karma (prarabdha). S obzirom da ego umire zajedno sa svojim uzrokom već na četvrtom stupnju (bhumiki), kakvog izvršitelja ima iza tog stupnja koji bi želio nešto ili koji bi činio napore? Sve dok čine neki napor, oni ne mogu da budu mudraci (jñani-*ji*). Da li sveti tekstovi (śruti-*ji*) koji naročito spominju varīṣṭhu kažu da su ove druge tri neprosvjetljene osobe?

6. Budući da neki sveti tekstovi kažu da je vrhunsko stanje ono u kome su osjetilni organi i um potpuno uništeni, kako to stanje može biti spojivo s doživljajem tijela i osjetila?

Da je tako, ne bi bilo nikakve razlike između tog stanja i stanja dubokog sna. Nadalje, kako se za njega može reći da je prirodno stanje kad u jedno vrijeme postoji, a u drugo ne? Ovo se događa, kao što je ranije navedeno, nekim osobama po njihovoj karmi (prarabdha-*i*) na neko vrijeme, ili do smrti. Ono se ne može ispravno smatrati konačnim stanjem. Kad bi moglo, to bi značilo da su sve velike duše i Gospod, koji su bili autori vedantičkih djela (jñana grantha) i Veda, bile neprosvjetljene osobe. Da je vrhunsko stanje ono u kome ne postoje ni čula ni um, a ne stanje u kome postoje, kako bi to moglo biti savršeno stanje (paripurnam)? Pošto je jedino karma odgovorna za aktivnost odnosno neaktivnost mudraca, velike duše su proglasile stanje sahaia nirvikalpe (prirodnog stanja bez koncepata) kao jedino konačno stanje.

7. Koja je razlika između običnog spavanja i budnog spavanja (jagrat suṣupti-*ja*)?

U običnom spavanju ne samo da nema misli, već također, nema ni svijesti. U budnom spavanju postoji samo svijest. Zato se ono naziva budnošću za vrijeme spavanja, to jest, spavanjem u kome postoji svijest.

8. Zašto se Jastvo opisuje i kao četvrto stanje (turiya) i kao iza četvrtog stanja (turiyatita)?

Turiya znači četvrto. Doživljavatelji (jive) tri stanja: budnosti, sanjanja i dubokog spavanja, poznati kao viśva, taijasa, i prajña, koji lutaju uzastopno u ovim trima stanjima, nisu Jastvo. U cilju da se ovo učini jasnim, naime da je Jastvo ono koje je različito od njih i koje je svjedok ovih stanja, ono se naziva četvrtim tj. turiyom. Kad se ovo zna, tri doživljavatelja nestaju, a ideja da je Jastvo svjedok, da je ono četvrto (turiya), također nestaje. Zato se Jastvo opisuje kao ono koje je iza četvrtog (turiyatita).

9. Koju dobrobit mudrac izvlači iz svetih knjiga (Śruti-*ja*)?

Mudrac, koji je ujelovljenje istina o kojima se govori u spisima, nema nikakve koristi od njih.

10. Da li postoji neka veza između postizanja natprirodnih moći (siddhi-*ja*) i Oslobođenja (mukti-*ja*)?

Samo prosvijetljeno ispitivanje vodi do Oslobođenja. Sve natprirodne moći su obmanjujuće pojave koje stvara moć maye (mayaśakti). Samospoznaja, koja je trajna, je jedino istinsko postignuće (siddhi). Postignuće koje se pojavi i nestane, budući da je efekt maye, ne može biti stvarno. One (razne moći) se primjenjuju/izvode s ciljem da se uživa ugled, zadovoljstva, itd. Nekim ljudima one dolaze netraženo putem karme. Znaj da je sjedinjenje s Brahmanom pravi cilj svih postignuća. Ovo je također stanje Oslobođenja (aikya mukti) poznato kao sjedinjenje (sayujya).

11. Ako je ovo priroda Oslobođenja (mokṣa-*e*), zašto ga neki spisi povezuju s tijelom i kažu da individualna duša može postići Oslobođenje samo ukoliko ne napusti tijelo?

Oslobođenje i priroda njegovog doživljavanja trebaju se uzeti u obzir samo ukoliko je ropstvo stvarno. Sve dok je Jastvo (puruṣa) u pitanju, ono ne posjeduje ropstvo ni u jednom od četiri stanja. Pošto je ropstvo samo usmena pretpostavka po načelima sustava Vedante, kako se pitanje Oslobođenja, koje ovisi o pitanju ropstva, može postaviti, kad ropstvo ne postoji? Ne poznavajući ovu istinu, ispitivati prirodu ropstva i Oslobođenja je kao ispitivanje nepostojeće visine, boje, itd., sina jalove žene ili roga zeca.

12. Ako je to tako, zar opisi ropstva i oslobađanja koje nalazimo u spisima ne postaju beznačajni i neistiniti?

Ne, ne postaju. Naprotiv, obmanutost ropstvom stvorenim neznanjem iz pradavnih vremena može se odstraniti jedino znanjem, i u ovu svrhu se izraz 'Oslobođenje' (mukti) obično koristi. To je sve. Činjenica da se osobine Oslobođenja opisuju na različite načine dokazuje da su imaginarne.

13. Ako je tako, nisu li napori kao što su proučavanje, razmišljanje, itd., beskorisni?

Ne, nisu. Čvrsto uvjerenje da ne postoji ni ropstvo ni oslobođenje je vrhunski smisao svih napora. Pošto se ovaj smisao, da se samopouzdanom, direktnim iskustvom vidi da ropstvo i oslobođenje ne postoje, nikako drugačije ne može postići osim uz pomoć ranije navedenih vježbi, ovi napori jesu korisni.

14. Postoji li neki autoritet za kazivanje da nema ni ropstva ni oslobođenja?

To je određeno po snazi iskustva, a ne samo po snazi spisa.

15. Ako se tako doživljava, kako se to doživljava?

'Ropstvo' i 'oslobođenje' su puki lingvistički izrazi. Oni ne postoje sami za sebe. Stoga ne mogu funkcionirati po svojoj volji. Nužno je prihvatiti postojanje nekog osnovnog pojma čije su to modifikacije. Ako ispitujemo, 'za koga postoji ropstvo i oslobođenje?' vidjet ćemo, 'oni postoje za mene'. Ako ispitujemo, 'tko sam ja?', vidjet ćemo da ne postoji nešto kao što je 'ja'. Onda će biti tako jasno kao plod amalaka u našoj ruci da je ono što preostaje naše stvarno biće. Pošto će oni koji ostave po strani puke verbalne diskusije i ispituju sebe iznutra prirodno i jasno doživljavati ovo kao istinu, nema sumnje da sve spoznate osobe podjednako ne vide ni ropstvo ni oslobođenje, sve dok je istinsko Jastvo u pitanju.

16. Ako zaista nema ni ropstva ni oslobođenja, koji je razlog aktualnom doživljavanju radosti i žalosti?

Oni se pojavljuju kao da su stvarni samo kad zastranimo od svoje stvarne prirode. Oni ne postoje stvarno.

17. Da li je za svakoga moguće da direktno, bez sumnje, točno zna što je njegova istinska priroda?

Moguće je bez ikakve sumnje.

18. Kako?

Iskustvo je svakoga da čak ni u stanjima dubokog spavanja, nesvijesti, itd., kad čitav univerzum, pokretan i nepokretan, počevši sa zemljom i završavajući s nemanifestiranim (prakriti), nestaje, on ne nestaje. Stoga je stanje čistog bića koje je svima zajedničko i koje svatko, uvijek, direktno doživljava, naša istinska priroda.

Zaključak je da su sva iskustva u stanju prosvjetljenosti isto kao i u stanju neznanja, koja se mogu opisivati sve novim i novim riječima, u suprotnosti sa našom stvarnom prirodom.

***

Napomena: Yoga Centar održava Intenzivne Prosvjetljenja te tako zainteresiranim daje mogućnost da nauče praksu samoistraživanja tj. samootkrivanja vlastite istinske prirode odnosno bezmisaonu kontemplaciju na "Tko sam ja?"